

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Мариана Петрова

доцент по Икономика (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“), професор по
Икономика и управление (ISMA University, Riga, Latvia)

на дисертационен труд на тема: „Социално отговорно управление на
веригата на доставки“ (Socially responsible supply chain management)
представен за допускане до защита на образователна и научна степен
„доктор“ по докторска програма „Икономика и управление
(Индустрия)“

Автор на дисертационния труд: Aslanzade Rustam (Рустам Асланзаде),
D04042133, докторант на свободна подготовка в катедра „Индустриален
бизнес и предприемачество“ при СА „Д.А. Ценов“ – Свищов

Основание:

Рецензията е изгътвена на основание на решение от 30.07.2021 г. на
Научното жури, формирано със Заповед № 574/30.07.2021 г. на Ректора на
СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

1. Данни за докторанта и докторантурата

Със заповед № 407/30.06.2021 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ Рустам
Асланзаде е зачислен като докторант на свободна подготовка, в научна
област 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално
направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Икономика и
управление (Индустрия)“ за разработване на дисертационен труд на тема
„Социално отговорно управление на веригата на доставки“ (Socially
responsible supply chain management) към катедра „Индустриален бизнес и
предприемачество“, на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов за срок
от 3 години.

Рустам Асланзаде е изпълнил всички дейности по обучението, успешно е
положил изпитите и е преминал семинарите и курсовете, определени в
индивидуалния учебен план за целия период на обучение. Отчислен е от
докторантурата със заповед на Ректора № 573/30.07.2021 г.

Разработеният в завършен вид и обем дисертационен труд **Рустам
Асланзаде** е предоставил на членовете на катедра „Индустриален бизнес и
предприемачество“ за предварително обсъждане. В свое заседание на
26.07.2021 г. катедреният съвет единодушно взе следните решения –
откриване на процедура по публична защита, утвърждаване на състав на
научно жури и определяне на дата за публична защита. Със заповед №
574/30.07.2021 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов е открита
процедура по публична защита на дисертационния труд на **Рустам**

Асланзаде. При реализирането на дисертацията не са допуснати нарушения, като са спазени всички нормативни изисквания.

2. Общо представяне на дисертационния труд:

Представената разработка е в *обем* от 176 страници и се състои от увод, три глави, заключение и приложение. Изложението е от 162 страници и в него са включени 20 фигури и 21 таблици.

Като цяло разработката е *структуррирана правилно*. Използван е *традиционната подход* – първо са разгледани *теоретичните основи* на концепцията за корпоративна социална отговорност в съвременния бизнес, същността и характеристиките на социално отговорното управление на веригата на доставки.

В **глава първа** са представени теоретичните и методически основи на изследване на корпоративната социална отговорност в управлението на доставките. Разгледани са същностните характеристики на корпоративната социална отговорност. Акцентирано е върху социално отговорното управление на веригата на доставки. Отделено е внимание на методологичните подходи за оценка нивото на социална отговорност при управлението на веригата на доставките.

Втора глава „Оценка на нивото на социална отговорност при управлението на доставките във фирмите“ е изцяло с емпиричен характер изследва външната среда за формиране на социална отговорност на компаниите в глобалните вериги за доставки, както и формите на проявление на социално отговорна дейност. Прави се сравнителна оценка на управлението на доставките от гледна точка на социалната отговорност.

В трета глава „Основни насоки на формиране на механизма за социално отговорно управление на доставките във фирмите“ са представени приложните аспекти на социално отговорното управление на веригата на доставките в компаниите. Акцентът пада върху осигуряването на необходимата концептуална база за изграждане и внедряване на механизъм на социално отговорно управление на веригата на доставките. Конструирана е балансирана система от показатели за реализация на стратегията за развитие, основаваща се на принципите на социалната отговорност. Основните групи в нея са: финанси, клиенти, персонал, вътрешни бизнес-процеси.

Прави впечатление задълбочеността на изводите, съпътстващи всяка глава, както и обосноваността на общите изводи и направените предложения, с което научната теза е доказана.

Списъкът на използваната *литература* е от 130 литературни и интернет източници на английски и руски език.

3. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Актуалността и значимостта на изследвания проблем е обоснована убедително. Управлението на веригата за доставки е от особено значение в дейностите на съвременната компания.

Бързите промени в съвременния бизнес изискват от компаниите непрекъснато да развиват и подобряват съществуващите технологии и управлensки практики. Важна особеност на нашето време е повишеното внимание към социалните проблеми, което се проявява в разпространението на концепцията за корпоративна социална отговорност (КСО). Концепцията за социалната отговорност се фокусира върху социалните проблеми на потребителите, персонала на компанията и други заинтересовани страни. Социалната отговорност се превръща не просто в отделно действие, а в ядро, ясно дефиниран фокус на дейностите на компанията, проникващ във всички области и направления (управление на персонала, маркетинг, стратегическо планиране, управление на веригата за доставки и т.н.).

Осигуряването на всеобхватния характер на управлението на веригата на доставки в днешната среда е включено в областта на социалната отговорност. По този начин целта на управлението става не само изграждането на веригата на доставки, но и прилагането на концепцията за социална отговорност през цялото времетраене на веригата на стойността в съвременния бизнес.

Изследователската теза е правилно формулирана и моделира логиката на дисертационното изследване и приложения аналитичен инструментариум.

Целта на дисертационния труд е да обоснове теоретичните и практическите основи на изследването на процесите на разпространение на корпоративната социална отговорност (КСО) в управлението на веригата на доставки.

В световната теория и практика анализираната проблематика е обект на изследване от редица икономисти и експерти.

Обектът и предметът на изследването са ясно и поотделно дефинирани:

Обект на изследването е системата на управлensки отношения за организиране на веригите за доставка в една компания.

Предметът на изследването е осигуряване на социално отговорно управление на веригата на доставки в компании, произвеждащи и разпространяващи HVAC оборудване.

Основната хипотеза: изграждането на ефективна верига на доставки в една компания (включително, но не само верига, основана на социална отговорност) е възможно само чрез използването на интегриран интегриран подход към управлението.

Изложението е **гладко**. Въведените термини са пряко свързани с анализираната проблематика. За осъществяването на изследването е използван **комплекс от подходи и методи**. Приложени са познатите

научно-изследователски методи като: системно-структурен анализ, методи за сравнителен, количествен и качествен анализ, анализ и синтез, експертни оценки и др.

Въведените *ограничения* кореспондират *пряко* с изследователската теза и подпомагат нейното изпълнение.

Целта и задачите на дисертационния труд съответстват на актуалните потребности на икономическата наука и практика. Поставената цел е значима за икономическата система, а решаването на задачите осигурява нейното постигане.

Дисертационният труд на **Рустам Асланзаде** представлява задълбочено самостоятелно изследване по актуален както за теорията, така и за стопанска практика проблем – процесите на разпространение на корпоративната социална отговорност (КСО) в управлението на веригата на доставки.

Дисертационният труд, представен от **Рустам Асланзаде** съответства на изискванията на Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“. Представената разработка е оригинална.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Запознаването с дисертацията позволява да се прецени, че целта на изследването е постигната, а произтичащите от нея задачи са получили адекватни решения. Като следствие на това в мен се формира убеждението, че в дисертационния труд са налице достатъчно доказателства за научни и научно-приложни приноси.

A. НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Обоснован е механизъмът за въвеждане на концепцията за социална отговорност при управлението на веригата на доставки чрез решаването на следните задачи:
 - усъвършенстване на управленската практика, като се вземат предвид принципите на социалната отговорност;
 - разработване на механизъм за прилагане на принципите на „устойчивост“ в управлението на веригата на доставки;
 - подобряване на методологията за оценка на нивото на социална отговорност в отделните компании.

2. Направена е комплексна оценка и анализ на съвременните тенденции в развитието на социално отговорното управление на веригата на доставки в световния бизнес.

B. НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Предложените методологични подходи за оценка на нивото на социална отговорност при управлението на веригата на доставки на дадена компания предполагат оценка на социално отговорното управление на веригата на доставки (SR SCM) въз основа на цялостна

- оценка на системата от показатели в рамките на формираните вериги за доставки: индекс на съответствие на доставяните сировини, материали, компоненти, екологични стандарти; индексът на екологична устойчивост на транспорта по веригата на доставки; индекс за съответствие на продукта със световните стандарти за качество.
2. Методологията за оценка на успеха на политиката на компанията за социална отговорност и нейните вериги за доставки е разработена на базата на балансирана карта с показатели (BSC), която всяка компания може да адаптира към своите характеристики и специфични цели. Използването на тази система включва разпределение на ключови показатели за ефективност в следните основни области: финанси, клиенти, персонал, вътрешни бизнес процеси.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Резултатите от изследванията по темата на дисертацията са коректно представени пред научната общност с 13 научни публикации, самостоятелни и в съавторство. Те са показател за задълбочените научни интереси на докторанта, както и че научните приноси в дисертацията са лично дело на докторанта.

Представени са 7 статии в рецензиирани и реферирани списания, от тях индексирани в WoS - 2 публикации, с 1 цитиране, H=1.

Представени са и 6 доклади на конференции, единият е в СА „Д.А.Ценов“, предстои публикуване.

Публикациите се отличават с целенасоченост и аналитичност, добре аргументирана авторова позиция, отразяват постиженията на дисертационния труд, получени в хода на изследванията.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Приложена е Справка за изпълнение от докторанта на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор на науките“ в професионалното направление 3.8. Икономика. Сумарният брой точки надхвърля изискуемия, вместо 30 точки от публикации, те са 120, без приетия за публикуване доклад на конференцията на СА „Д.А.Ценов“.

7. Лично участие на докторанта

Представеният дисертационен труд на тема “Социално отговорно управление на веригата на доставки” (Socially responsible supply chain management) е добросъвестно осъществено научно-приложно изследване.

Нямам съмнение за личния принос на докторанта, изразяващ се в задълбочено изследване, творческо осмисляне и доразвиване на теорията и проблема, решаван в работата, а именно изучаване и разработване на

научните основи на функционирането на разпределените търговски мрежи в контекста на тяхната маргинализация.

8. Автографат

Автографатът е в обем от 46 страници на английски език и 54 страници на български и е изготвен съгласно изискванията на ЗРАС и ППЗРАС. Той е издържан в структурно отношение и коректно отразява логиката и последователността на дисертационния труд. Показва уменията на **Рустам Асланзаде** да синтезира и обобщава, за да представи своите най-важни идеи и изводи.

9. Бележки и препоръки към дисертационния труд

Нямам забележки към изследователските достойнства на представената разработка.

Препоръчително е научните изследвания на докторанта да продължат и в бъдеще по изследваната проблематика и резултатите от тях да бъдат публикувани в индексирани и рецензиирани международни научни издания, за което докторантът има богат практически опит и научен потенциал. Представянето на резултатите и в други специализирани международни издания с ИФ/ИР ще позволи по-висока видимост на научните резултати и ще създаде условия за по-интензивна цитираност.

Докторантът да обмисли да публикува дисертационното изследването като монографично издание, за да достигне до по-широка аудитория, тъй като изследваните проблеми надхвърлят националните граници.

Интерес представлява отговора на следните въпроси:

1. Как точно дефинира разликата между термините «Supply Chain» и първичния и познат термин «Supply»?
2. Сега са актуални понятията: «социална отговорност», «sustainability», «greening». Как тези понятия кореспондират помежду си и с какво конкретно се различават?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд, разработен от **Рустам Асланзаде** е завършен труда с постигнати значими научни и научно-приложни резултати, с подчертана научно-практическа приложимост, съответства на изискванията за придобиване на образователна и научна степен “доктор” на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ.

Оценка на дисертационния труд

Като взех предвид достойнствата на дисертационния труд, общата научна и практическа дейност на докторанта, неоспоримите му лични качества, постигнатите значими резултати в дисертационния труд, с **пълна**

убеденост давам положителна оценка и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да се присъди на Рустам Асланзаде образователна и научна степен “доктор” по област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Индустрия)“.

Свищов, 14.08.2021 г.

Рецензент:

/Мариана Петрова/